

Syllabus

Archeologie Egypta – 1

Prof. Miroslav Bárta, Dr.

Doc. Mgr. Jaromír Krejčí, Ph.D.

Cílem tohoto přednáškového cyklu je poskytnout uvedení do problematiky archeologie starověkého Egypta od středního holocénu (7000 př.n.l.) po konec Prvního přechodného období. Přednášky budou zaměřeny na obecnější témata typu neolitizace, počátky sedentarismu v nilském údolí, vývoj pravěkých kultur, materiální kultury a vybraných památek z oblasti profánní a sakrální architektury a archeologie vybraných lokalit. Důraz bude zejména kladen na typologický vývoj královských i nekrálovských hrobek, chrámových staveb, ale také na zkoumání toho, jak se společenská situace odrážela v podobě staveb sakrálního i profánního charakteru, povaze osídlení a využívání krajiny v uvedeném období. Během kurzu budou představena především tato témata:

1. Úvod do problematiky, pravěké kultury Egypta
2. Pravěké kultury Egypta
3. Hrobky elity a královské hrobky Předdynastické a Ranědynastické doby
4. Nekrálovské hrobky Předdynastické doby a Ranědynastické doby
5. Královské pyramidové komplexy 3. dynastie
6. Královské pyramidové komplexy 4. dynastie
7. Královské pyramidové komplexy 5.-8. dynastie
8. Nekrálovské hrobky 3. a 4. dynastie
9. Nekrálovské hrobky 5. a 6. dynastie
10. Chrámy IV. a III. tisíciletí př. Kr.
11. Sídliště – konec IV. a III. tisíciletí př. Kr.
12. Hrobová architektura a pohřební výbava 1. přechodného období

Kurz je ukončen ústní zkouškou

K tomuto kurzu velmi doporučujeme absolvovat i *Seminář k Archeologii Egypta I*

Vybraná literatura

B. KEMP, *Ancient Egypt: Anatomy of a Civilization*, London: Routledge 1991.

Bard, K.A., *An Introduction to the Archaeology of Ancient Egypt*, Oxford 2008.

M. PARKER PEARSON, *The Archaeology of Death and Burial* Sutton Publishing Ltd., 1999.

R. SAID, *The Geology of Egypt*, Rotterdam a Brookfield, 1990;

SAMPSELL, Bonnie M. (Bonnie McClelland). *The Geology of Egypt: a traveler's handbook*. Revised edition. Cairo: American University in Cairo Press 2014

R. KLEMM, D. D. KLEMM, *The stones of the pyramids: provenance of the building stones of the Old Kingdom pyramids of Egypt*, Berlin a New York 2010;

P. T. NICHOLSON, I. SHAW, *Ancient Egyptian materials and technology*, Cambridge 2000;

M. A. HOFFMANN, *Egypt before the pharaohs: the prehistoric foundations of Egyptian civilization*, New York 1979,

- R. F. FRIEDMAN, „The early royal cemetery at Hierakonpolis: An overview“, in: Raffaele, F., Nuzzolo, M. & Incordino, I., eds. *Recent discoveries and latest researches in Egyptology. Proceedings of the first Neapolitan congress of Egyptology, Naples, June 18–20, 2008*. Wiesbaden 2011, 67–86.
- W. M. F. PETRIE, *The royal tombs of the First Dynasty I–II*, London 1900–1901;
- Di. ARNOLD, *Building in Egypt: pharaonic stone masonry*, New York 1991;
- Di. ARNOLD, *Lexikon der ägyptischen Baukunst*, Zürich 1994;
- A. J. SPENCER, *Brick Architecture in Ancient Egypt*, Warminster 1979;
- M. LEHNER, *The Complete Pyramid*, Londýn 1997;
- R. STADELMANN, *Die ägyptischen Pyramiden: vom Ziegelbau zum Weltwunder. 2. überarb. und erw. Aufl.* Mainz am Rhein 1991;
- M. VERNER, *Pyramidy*, Praha 2008;
- P. JÁNOSI, *Die Pyramidenanlagen der Königinnen. Untersuchungen zu einem Grabtyp des Alten und Mittleren Reiches*, Vídeň 1996 ;
- V. MARAGIOGLIO, C. RINALDI, *L'architettura delle piramidi menfite*, II–VII, Rapallo a Torino 1963–1977;
- H. RICKE, *Bemerkungen zur ägyptischen Baukunst des Alten Reichs I–II*, Káhira, 1944 a 1950;
- J.-PH. LAUER (P. LACAU), *La Pyramide à degrés – L'architecture. Tome I–V*, Le Caire, 1936–1962;
- A. LABROUSSE, *L'architecture des pyramides à textes. T. 1-2*, Le Caire, 1996, 2000;
- G. A. REISNER, *Mycerinus. The temples of the third pyramid at Giza*, Cambridge 1931
- G. A. REISNER, *A history of the Giza necropolis: a study of Egyptian civilisation in the Old Kingdom*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1955.
- P. JÁNOSI, *Giza in der 4. Dynastie: die Baugeschichte und Belegung einer Nekropole des Alten Reiches*. Wien 2005;
- J. KREJČÍ, *Abusir XVIII. The royal necropolis in Abusir*, Prague 2010;
- M. VERNER et al., *Abusir IX. The pyramid complex of Raneferef: the archeology*, Praha 2006;
- G. A. REISNER, *The Development of the Egyptian Tomb Down to the Accession of Cheops*, Cambridge 1936;
- M. BÁRTA, F. COPPENS a H. VYMAZALOVÁ. *Abusir XIX: tomb of Hetepi (AS 20), tombs AS 33-35 and AS 50-53*. Prague 2010
- M. LEHNER, W. WETTERSTROM, eds. *Giza reports: the Giza Plateau Mapping Project Vol 1*. Boston 2007;
- A. MARIETTE, *Les mastaba de l'ancienne empire. Fragment du dernier ouvrage de A. Mariette, publié d'après le manuscrit de l'auteur par G. Maspero, Livraison 1–8*, Paris 1882–1885;
- M. BÁRTA. *Život a smrt ve stínu pyramid: staroegyptská hrobka a společnost v době stavitelů pyramid Staré říše*. Praha: Paseka, 2008.
- J. KREJČÍ. *Egypt v době stavitelů pyramid*. Praha, 2011;
- P. MAŘÍKOVÁ VLČKOVÁ, a kol., *Hroby, hrobky a pohřebiště starých Egyptanů*, Praha 2009;
- Y. HARPUR, *Decoration in Egyptian tombs of the Old Kingdom: studies in orientation and scene content*, Londýn 1987;
- N. KANAWATI, *The tomb and beyond: burial customs of Egyptian officials*, Warminster 2001;
- P. JÁNOSI, *Die Gräberwelt der Pyramidenzeit*. Mainz am Rhein: Zabern, 2006.
- P. EISNER, *Die Typologie der Felsgräber. Strukturanalytische Untersuchung altägyptischer Grabarchitektur*, Frankfurt am Main, 2004;
- G. A. REISNER, *A History of the Giza Necropolis 1*. Cambridge 1942;
- J. KREJČÍ, K. ARIAS KYTNAROVÁ, et al., *Abusir XXIV: mastaba of Werkaure*. Prague: Charles University in Prague, Faculty of Arts, 2014.
- monografické řady vydávané S. HASSANEM, *Excavations at Giza*, Káhira 1929–1960, H. JUNKER, *Giza: Bericht über die von der Akademie der Wissenschaften in Wien auf gemeinsame Kosten mit Dr. Wilhelm Pelizaeus unternommenen Grabungen auf dem Friedhof des Alten Reiches bei den Pyramiden von Giza*, Lipsko a Vídeň 1929–1955, 12 dílů; řada *Giza Mastabas*, Boston, 8 dílů;
- A. WODZIŃSKA, *A manual of Egyptian pottery*, Boston 2009;
- Do. ARNOLD, ed., *Studien zur altägyptischen Keramik*, Mainz am Rhein 1981;

- Do. ARNOLD, ed., *An introduction to ancient Egyptian pottery. Fasc. 1., Techniques and traditions of manufacture in the pottery of Ancient Egypt*, Mainz am Rhein 1993;
- T. I. RZEUSKA a A. WODZIŃSKA. *Studies on Old Kingdom pottery*. Varšava 2009;
- R. SCHIESTL, a Anne SEILER. *Handbook of the pottery of the Egyptian Middle Kingdom*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2012.
- T. RZEUSKA, Saqqara 2., *Pottery of the Late Old Kingdom: funerary pottery and burial customs*, Varšava 2006;
- A. M. DONADONI-ROVERI, *I Sarcofagi egizi dalle origini alla fine dell'antico regno*, Roma 1969;
- P. JÁNOSI, „Some remarks on certain sarcophagi of the Fifth Dynasty,“ in: V. G. Callender, et al. (eds.), *Times, signs and pyramids: studies in honour of Miroslav Verner on the occasion of his seventieth birthday*, Praha 2011, str. 205-217
- B. G. ASTON, *Ancient Egyptian stone vessels. Materials and forms*, Heidelberg 1994;
- A. EL-KHOULI, *Egyptian stone vessels. Predynastic Period to Dynasty III, I-III*, Mainz am Rhein 1978;
- M. ODLER, *Old Kingdom copper tools and model tools*. Oxford: Archaeopress Publishing, 2016;
- W. V. DAVIES, *Tools and Weapons I. Axes. Catalogue of Egyptian Antiquities in the British Museum 7*. London 1987;
- C. LILYQUIST, *Ancient Egyptian Mirrors from the Earliest Times through the Middle Kingdom*. MÄS 27, Berlin C. 1979;
- W. M. F. PETRIE, *Tools and Weapons*, London 1917;
- W. M. F. Petrie, *Objects of daily use*, London 1927
- D. STOCKS, *Experiments in Egyptian Archaeology: stone-working technology in ancient Egypt*, London a New York 2003;
- G. KILLEN, *Ancient Egyptian furniture*. Warminster: Aris & Phillips, 1980.
- L. BORCHARDT, *Das Re-Heiligtum des Königs Ne-woser-re (Rathures)*. Herausg. von F.H.F. von BISSING. Band I, *Der Bau*. Leipzig 1905;
- H. RICKE, a kol., *Das Sonnenheiligtum des Königs Userkaf. Beiträge Bf. 7/8*. Kairo 1965–69;
- H. RICKE, *Der Harmachistempel des Chephren in Giseh*, Wiesbaden 1970
- M. NUZZOLO, *The Fifth Dynasty sun temples: kingship, architecture and religion in third millennium BC Egypt*. Prague: Charles University, Faculty of Arts, 2018
- N. MOELLER. *The archaeology of urbanism in ancient Egypt: from the predynastic period to the end of the Middle Kingdom*. New York: Cambridge University Press, 2015.

Doporučené weby

- Digital Egypt for Universities: <http://www.ucl.ac.uk/museums-static/digitalegypt/Welcome.html>
- Hierakonpolis Online: <http://www.hierakonpolis-online.org/>
- IFAO: <http://www.ifao.egnet.net/>
- Giza Archives: <http://www.gizapyramids.org/>
- Giza-Projekt: <http://www.giza-projekt.org/>
- Settlement and Cemetery at Giza: <http://www.aeraweb.org/>
- Ancient Egyptian Quarries and Mines:
http://www.eeescience.utoledo.edu/faculty/harrell/egypt/Quarries/Quarries_Menu.html
- Topographical Bibliography (Porter & Moss): <http://www.griffith.ox.ac.uk/topbib.HTML>
- Český egyptologický ústav FF UK: <https://cegu.ff.cuni.cz/cs/>
- YouTube ČEgÚ: <https://www.youtube.com/user/egyptologieffcuni>